

*Personalija * Personalia * Į ađñî í àëèÿ*

Jakovui Heleriui – 100

Jakovas Heleris gimė 1905 m. lapkriėio 28 d. Kaune. 1930 m. jis baigė Ljeþo (Belgija) universiteto Montefiorės elektrotechnikos institutà, ágijo inþinieriaus elektriko, o 1931 m. – ir inþinieriaus radiotechniko diplomus. Baigęs studijas, dirbo ávairiose privaėiose firmose, taip pat Ljeþo universitete. 1940 m. tapo Vyriausiosios energetikos valdybos sektoriaus vadovu, 1941–1946 m. dirbo Saratovo specialios paskirties karinės ámonės vyriausioju energetiku. Praùpus Antrojo pasaulinio karo audroms, ėjo atsakingas Lietuvos valstybinės plano komisijos Energetikos ir kuro skyriaus virðininko pareigas.

1948 m. Lietuvos mokslø akademijoje ásteigus Technikos mokslø institutà, jis tapo Energetikos poskyrio jaunesnioju moksliniu bendradarbiu ir analizavo ðilumos tiekimo miestuose problemas, skaitė paskaitas studentams Kauno valstybiniame universitete ir ÐŪA. Pasiþymėjo itin dideliu kruopøtumu, atkaklumu ir darbøtumu. 1952 m. Technikos mokslø institutà reorganizavus á Fizikos-technikos institutà, Energetikos poskyrio vadovu buvo paskirtas inþ. J. Heleris. Jam vadovaujant buvo parengta Lietuvos vietiniø energijos iðteklø naudojimo schema. Ypaė reikðmingi tyrimø rezultatai buvo paskelbti 1955 m. parengtoje studijoje – Lietuvos TSR energetikos perspektyvinis iðvystymas ryðium su kompleksiniu Nemuno kaskados panaudojimu. Buvo iðsamiai iðtirti atsinaujinantys vietiniai energijos ðaltiniai, iðanalizuotas Lietuvos elektros energetikos sistemos sukūrimas.

1956 m. Fizikos-technikos institutà pertvarkius á kelis mokslinio tyrimo institutus, Lietuvos TSR MA Energetikos ir elektrotechnikos instituto J. Helerio vadovaujamas Bendrosios energetikos sektorius sprendė racionalaus Lietuvos energijos iðteklø panaudojimo uþdavinius. 1966 m. tikslinant instituto veiklos kryptis, tapo Kompleksiniø energetikos tyrimø laboratorijos vadovu ir dirbo ðiose pareigose iki 1980 m. pabaigos. Taigì atsakingà ir vaisingà vadovo darbà pradėjęs 1952 m. dirbo net 28 metus. Jam vadovaujant parengti energetikos sektoriaus plėtros kryptiø pagrindimo darbai skirti Valstybiniam plano komitetui dėl gamybinio jėgø iðvystymo ir iðdėstymo, Lietuvos energetikos sektoriaus integracijos á TSRS Ðiaurės–Vakarø regiono energetikos sistemas ir kt.

Pasiþymėjo kaip ryðkus lyderis, jam vadovaujant laboratorijoje buvo parengta apie 30 biudþetiniø temø ataskaitø ir Vyriausybės pavedimø. Aktyviai bendradarbiauta su centriniø buvusios TSRS energetikos institutø þymiausiaisiais specialistais ir sąjunginiø respublikø mokslininkais. 1965 m. jam suteiktas Nusipelnusio inþinieriaus garbės vardas. Dirbo Lietuvos TSR MA Energetikos vystymo pagrindiniø kryptiø probleminės komisijos pirmininko pavaduotoju. Pasiþymėjo rengiant monografijas ir straipsniø rinkinius, paskelbė spaudoje per 80 moksliniø straipsniø, skaitė praneðimus daugelyje respublikiniø ir sąjunginiø konferencijø, 1965 m. su þinonais Latvijos ir Estijos energetikos tyrimø vadovais J. Mazuru ir L. Vaiku parengė praneðimà Pasaulio energetikos tarybos kongresui. J. Heleris laboratorijoje dirbo iki 1990 m. pabaigos, kol iðvyko gyventi á Izraelà Ávairiose energetikos institucijose jo mokslinio darbo staþas net 42 metai. Tai graþi metø puokštė, pilna atkaklaus darbo, erudicijos, optimizmo, padovanotø energetikai ir jos problemoms.

Sutinkant ðià nuostabià sukaktà, Instituto vadovybė, buvæ mokiniai, bendradarbiai, veteranai ir „Energetikos“ þurnalo redakcinė kolegija nuoðirdþiausiai sveikina inþ. **Jakovà Helerà** linki geriausios sveikatos ir daug graþiø ateities metø.

Habil. dr. Vaclovas Miðkinis, dr. Vytautas Piugþda